

Stigende afgifter på udledning af drivhusgasser er vejen frem

Altinget, den 22. marts 2019

Uddrag

(...)

Af Lars Gårn Hansen, Professor i miljøøkonomi

Hvis Danmark skal være klimaneutral i 2050, kommer vi ikke uden om stigende afgifter, skriver miljøøkonomisk vismand Lars Gårn Hansen. Men det behøver ikke gå mest ud over lavindkomstfamilier, hvis disse kompenseres via ændringer i indkomstbeskatningen.

Stigende afgifter på udledning af drivhusgasser er vejen frem, hvis Danmark skal nå målet om at blive klimaneutral i 2050 på den samfundsøkonomisk billigste måde. Stigende afgifter vil mindske brugen af olie, gas og kul og vil samtidig bidrage til udvikling og brug af vedvarende energi på en teknologineutral måde, som ikke favoriserer en bestemt type vedvarende energi frem for en anden.

De stigende afgifter bør også omfatte udledninger af drivhusgasser fra landbruget. Det er i hvert fald vigtigt, at der kommer strammere regulering af landbrugets udledning af drivhusgasser både i Danmark og udlandet. Landbruget er et område, hvor det i dag er samfundsøkonomisk billigt at mindske udledningen af drivhusgasser. Dette må imidlertid ventes at gøre fødevarer dyrere i fremtiden.

Effektiv klimapolitik

Føde, varme og elektricitet til lys og køleskabet er nødvendige goder, som typisk udgør en større del af forbruget for familier med lav indkomst sammenlignet med mere velstående familier. Derfor kan stigende afgifter på fossile brændsler og landbruget isoleret set godt gå mest ud over lavindkomstfamilier.

Men effektiv klimapolitik behøver ikke at vende den tunge ende nedad. Det er der flere grunde til.

For det første kan teknologisk udvikling gøre klimapolitik i nogle sektorer overflødig.

For det andet er en række energiafgifter, som vi har i dag, en hindring for grøn omstilling, og de er ved at blive reduceret.

For det tredje er det relativt let at kompensere lavindkomstfamilier via ændringer i beskatningen af indkomst. Det kan for eksempel ske ved at justere i den såkaldte grønne check.

Teknologisk udvikling

Der har været en stærk teknologisk udvikling inden for vedvarende energi. Mange forventer, at vedvarende energi uden tilskud snart bliver billigere end sort energi. Hvis vedvarende energi overtager markedet fra sort energi, vil hverken fattige eller rige skulle betale CO₂-afgifter.

Elektrificering ventes at blive et vigtigt element i den grønne omstilling. Høje afgifter på el kan derfor hindre en effektiv grøn omstilling. PSO-afgiften på el er under udfasning frem mod 2022, og indtægterne fra PSO-afgiften skal i stedet tilvejebringes gennem højere indkomstskat. Den høje elafgift reduceres også i et vist omfang frem mod 2025. En omlægning fra afgifter på el til (lidt) højere indkomstskat trækker i retning af en mere progressiv beskatning til gavn for lavindkomstfamilier.

Da det europæiske CO₂-kvotesystem startede, blev de fleste kvoter givet gratis til virksomhederne. Gratis kvoter kan opfattes som subsidier til virksomhederne, hvilket har været til gavn for virksomhedsejere og aktionærer.

Kvoterne bliver i stigende omfang bortauktioneret, således at subsidieringen af ejere og aktionærer gradvist mindskes. Denne udvikling må også forventes at være til gavn for lavindkomstfamilier, som har mindre formue end familier med høj indkomst.

Hvis effektiv klimapolitik samlet set har uønskede fordelingsmæssige konsekvenser, kan disse imødegås ved ændringer i beskatningen af indkomst. Dette sker allerede i dag via den grønne check, som blev indført i 2010 for at kompensere familier med lave indkomster for stigninger i en række grønne afgifter.

Derfor bør fordelingsmæssige hensyn ikke stå i vejen for at opnå de klimapolitiske målsætninger i Danmark på en omkostningseffektiv måde.